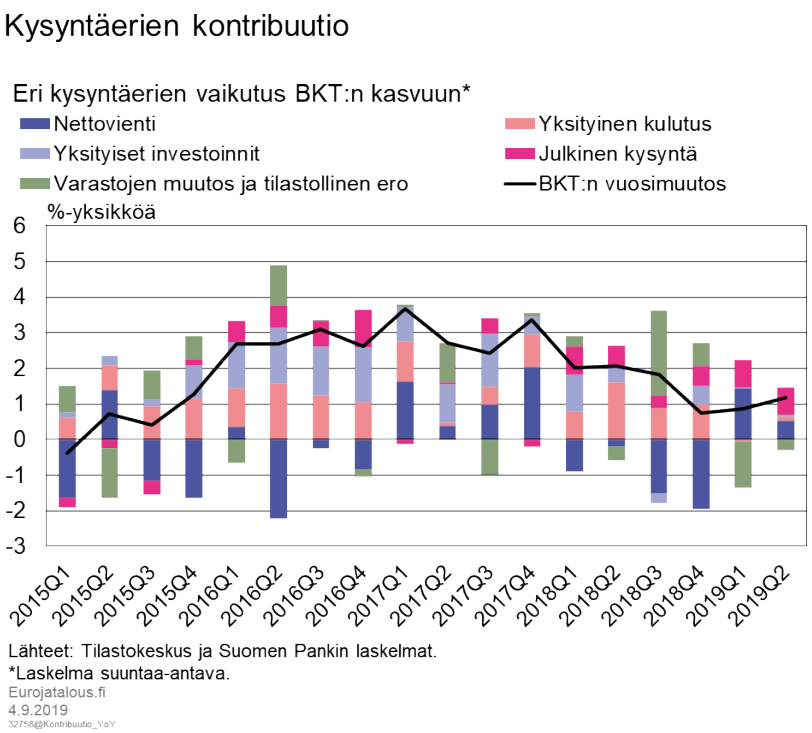
Blogi

Syyskuun talouskatsaus: Epävarmuus varjostaa yhä talouden näkymiä

Suomen talous | 04.09.2019

Suomen vientimarkkinoiden kasvu on hidastumassa varsinkin euroalueella, ja epävarmuus maailmantaloudessa jatkuu. Myös asuntorakentaminen on hiljenemässä, eikä tue investointien kasvua entiseen tapaan. Työllisyyden kasvu ja palkankorotukset ovat tukeneet ostovoiman kasvua, mutta kuluttajien luottamus Suomen talouteen vajoaa. Indikaattorimallien mukaan Suomen talouskasvu onkin pysähtymässä kolmannella vuosineljänneksellä. Työllisyyden kasvu hyytyi jo kesän aikana.

Kuvio 1.

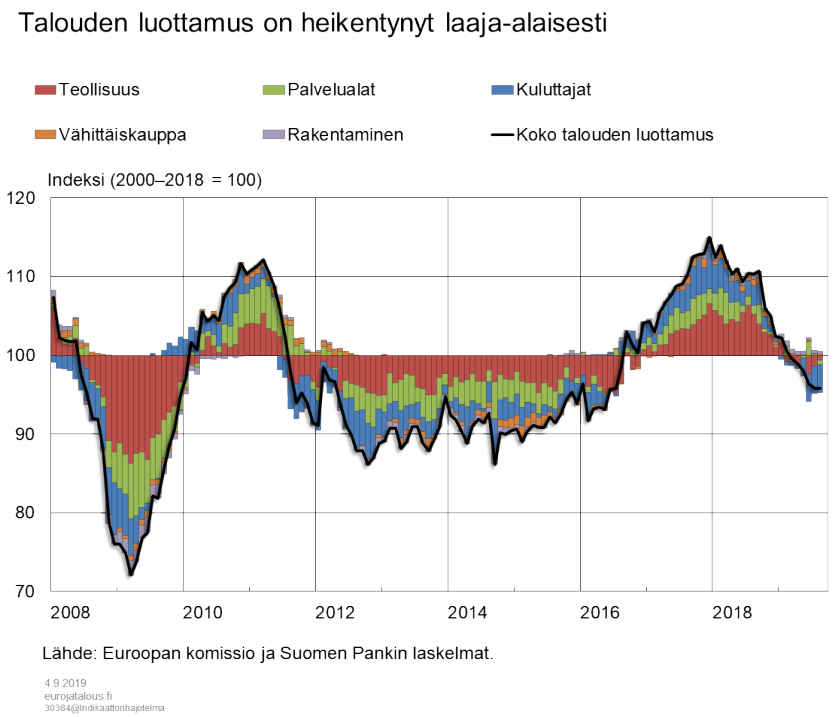

Talouskasvu oli odotettua hitaampaa toisella vuosineljänneksellä

Tilastokeskuksen neljännesvuositilinpidon mukaan kausitasoitettu bruttokansantuote kasvoi vuoden 2019 toisella neljänneksellä 0,5 % edellisestä neljänneksestä (Kuvio 1.). Työpäiväkorjattu

BKT kasvoi 1,2 % vuoden takaiseen verrattuna. BKT:n kasvu vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä tarkentui 0,5 prosenttiin (0,2 prosentista) edellisestä neljänneksestä ja 0,9 prosenttiin (1,2 prosentista) vuoden takaiseen verrattuna. Talouskasvu on ollut vuoden kahden ensimmäisen neljänneksen aikana lähinnä nettoviennin ja julkisen kysynnän varassa. Yksityinen kulutus sekä investoinnit kehittyivät sen sijaan heikosti. Neljännesvuositilinpidon julkistettujen tietojen ja Suomen Pankin kesäkuun ennusteen perusteella BKT kasvaa 1,2 % vuonna 2019.

Kuvio 2.

Epävarmuuden kasvu maailmantaloudessa on jo jarruttanut teollisuustuotannon kasvua monessa maassa euroalue mukaan lukien. Suomen työpäiväkorjattu teollisuustuotanto kasvoi tammi-kesäkuussa 1,9 prosenttia vuodentakaisesta, eikä alkuvuoden kasvuvauhti ole ainakaan vielä hidastunut. Kesäkuussa työpäiväkorjattu teollisuustuotanto kasvoi 2,6 prosenttia vuodentakaisesta. Nopeinta teollisuuden tuotannon kasvu oli vuoden ensimmäisellä puolikkaalla sähkö- ja elektroniikkateollisuudessa, jossa tuotanto kasvoi 8,0 % vuodentakaisesta. Myös kemianteollisuuden tuotanto kasvoi alkuvuonna vielä selvästi. Metsäteollisuuden tuotanto sen sijaan supistui tammi-kesäkuussa 1,8 % vuodentakaisesta.

Uusien tilauksien määrä laskussa

Vaikka talouskasvu oli vuoden toisella neljänneksellä vielä suhteellisen ripeää, talouskasvu on ennakoivien indikaattoreiden mukaan selvästi hidastumassa syksyn aikana. Teollisuuden uusien

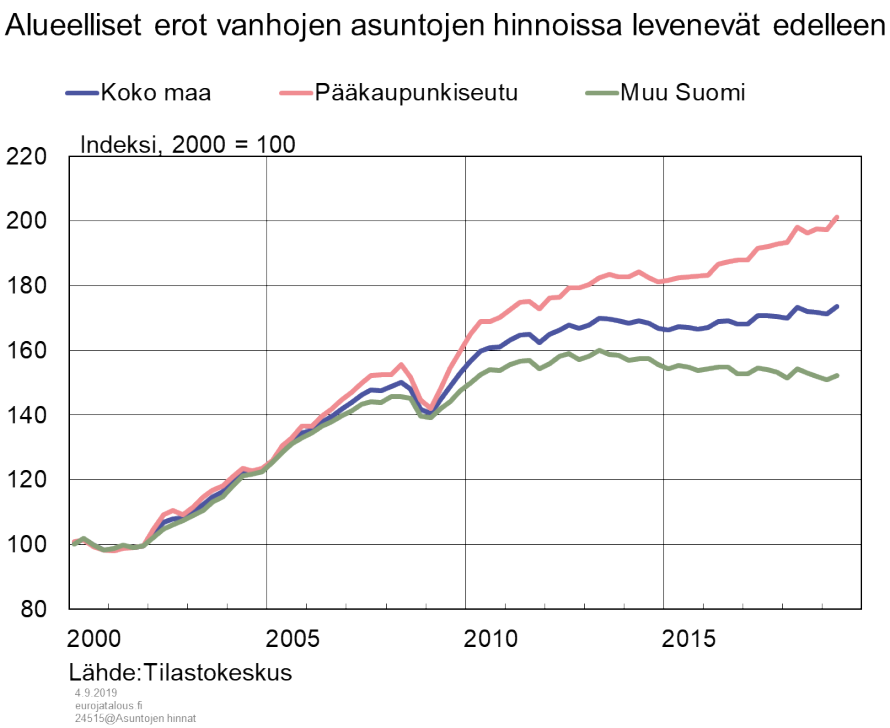
tilausten arvo oli kesäkuussa 4,8 prosenttia pienempi kuin vuotta aikaisemmin, ja vuoden 2019 ensimmäisellä puolikkaalla tilaukset kasvoivat vain 1,1 prosenttia vuodentakaisesta (Kuvio 2).

Kuvio 3.

Talouden kaikkien päätoimialojen luottamus on laskenut viime kuukausien aikana huipputasostaan, joka rakentamista lukuun ottamatta saavutettiin jo vuoden 2018 puolella (Kuvio 3). Teollisuuden ja rakentamisen luottamus laski kesäkuussa jo pitkän aikavälin keskiarvonsa alapuolelle, mutta elokuussa kummankin toimialan luottamus jopa hiukan kasvoi. Palvelualojen luottamus on kehittynyt alkuvuonna muita toimialoja paremmin, mutta elokuussa palveluidenkin luottamus laski pitkän aikavälin keskiarvonsa alapuolelle. Vähittäiskaupan luottamus laski elokuussa vielä palveluitakin voimakkaammin.

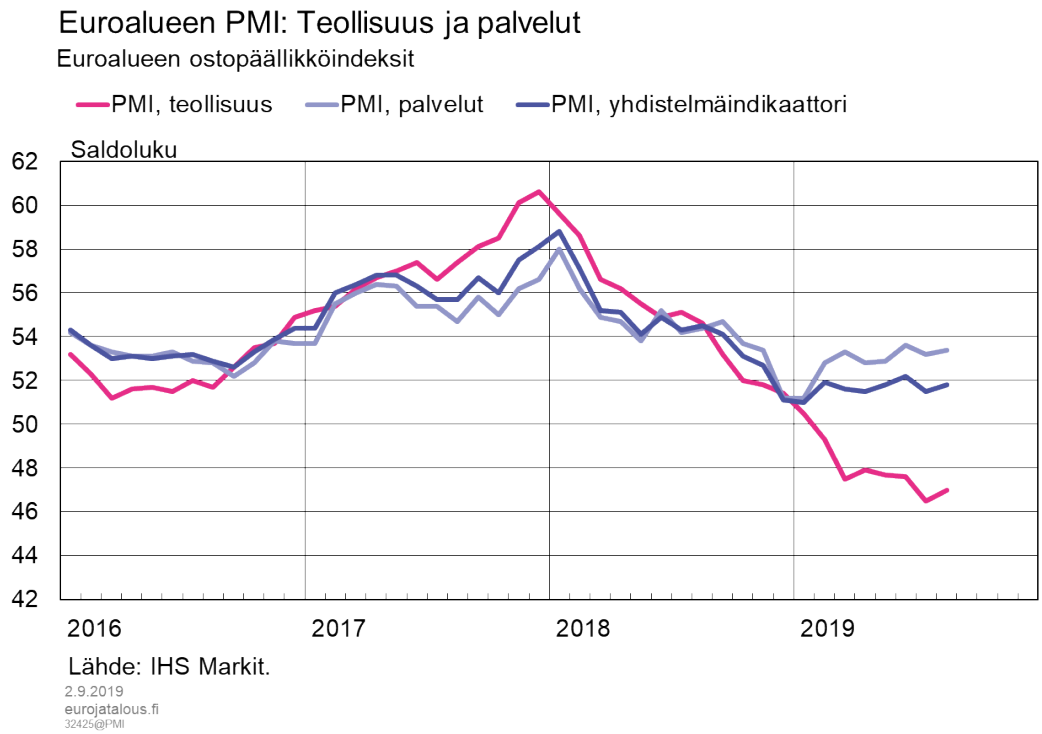
Kuvio 4.

Ennuste nyt: Indikaattoreiden mukaan talouskasvu hidastuu vauhdilla

Suomen Pankin lyhyen aikavälin ennustemallit ennakoivat talouskasvun hidastuvan vuoden kolmannella neljänneksellä (Kuvio 4, Taulukko 1). BVAR-indikaattorimallin mukaan BKT:n neljännesvuosikasvu jopa supistuu kolmannella vuosineljänneksellä (ennuste 30.8. -0,1% edelliseseen neljännekseen verrattuna). Muutkin mallit ennakoivat talouskasvun hidastuvan, mutta jatkuvan silti lievästi positiivisena.

Kuvio 5.

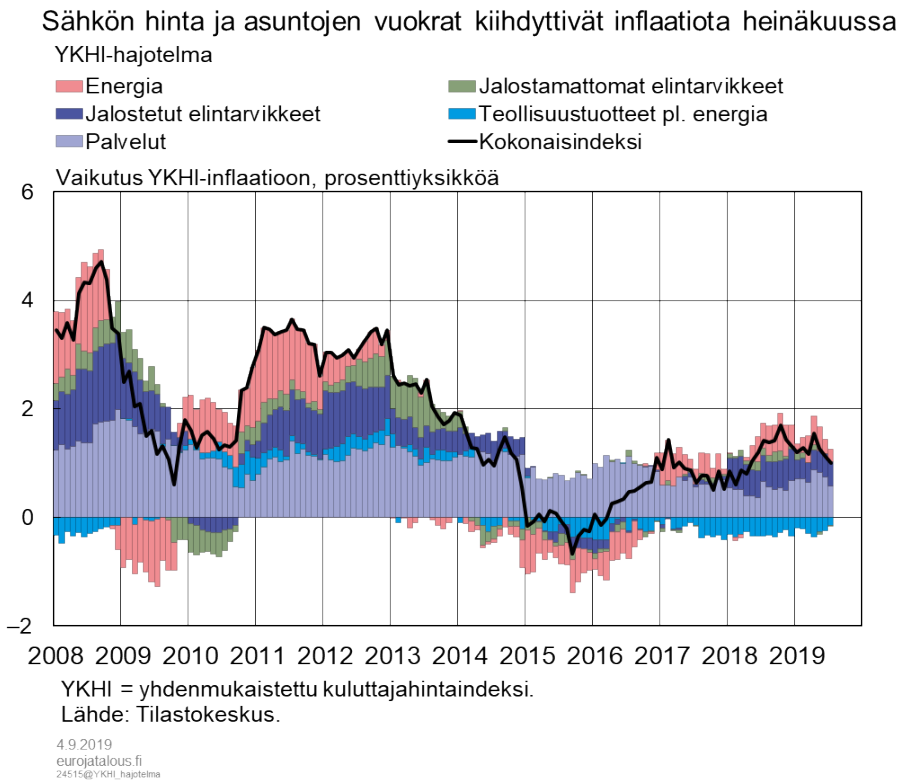
Taulukko 1. Lyhyen aikavälin ennustemallit ennakoivat talouskasvun hidastuvan vuoden kolmannella neljänneksellä

BKT Neljännesvuosikasvu	2019N1	2019N2	2019N3	2019N4
BVAR	0,1 %	0,9 %	−0,1 %	0,2 %
Faktorimalli	0,4 %	0,3 %	0,4 %	0,4 %
Siltamalli	0,5 %	0,4 %	0,3 %	
Toteutunut	0,5 %	0,5 %		

Toisen vuosineljänneksen kasvuennuste muuttui BVAR-mallin mukaan jatkuvasti ylöspäin viimeisten kahden kuukauden aikana, kesäkuun nollakasvusta elokuun lopun lähes prosentin kasvuun (kuvio 5). Elokuun talousuutisista erityisesti teollisuustuotannon volyymin odotettua nopeampi kasvu heinäkuussa paransi toisen neljänneksen kasvunäkymiä runsaan prosenttiyksikön kymmenyksen verran. Myös palvelualojen liikevaihto kehittyi heinäkuussa odotettua paremmin, minkä vaikutus ennusteeseen oli puoli prosenttiyksikön kymmenystä.

Kolmannen vuosineljänneksen kasvuennuste pysyi toukokuun lopulta lähtien 0 – 0,2 prosenttiyksikön haarukassa, kunnes se laski alle nollan elokuun lopussa. Viime viikkojen yksittäisistä talousuutisista kolmannen neljänneksen kasvuennusteen kannalta olivat merkittävimpiä Saksan Ifo-indeksin odotettua heikommat arvot heinä- ja elokuussa, kesäkuun maailmankauppa sekä Suomen heinäkuun työttömyysaste, joka oli odotettua suurempi.

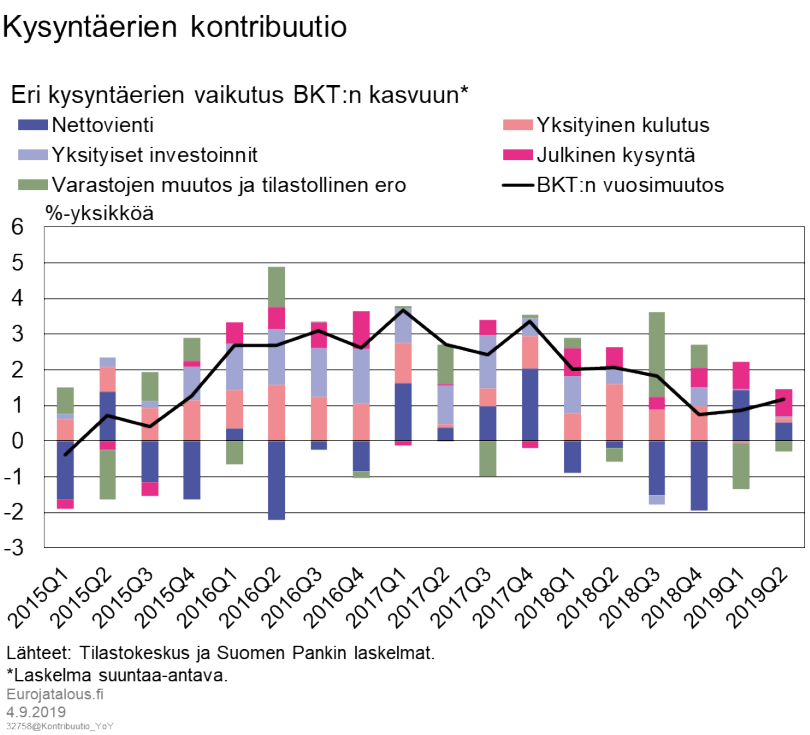
Kuvio 6.

Asuntorakentaminen kasvaa enää pääkaupunkiseudulla

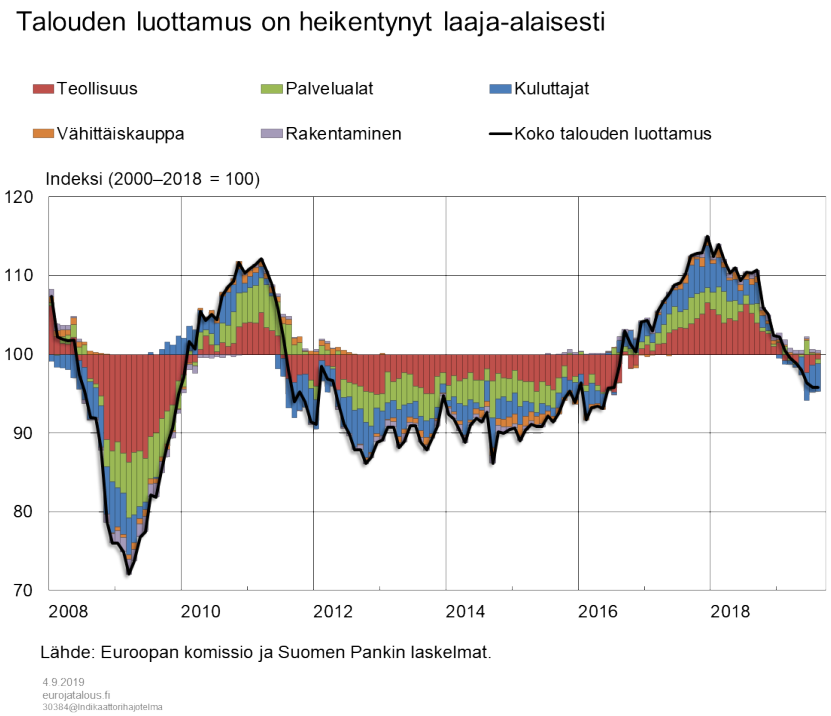
Yksityiset investoinnit kasvoivat toisella vuosineljänneksellä vaimeasti, vain runsaan prosentin vuodentakaisesta. Investointien kasvua on tukenut pitkään asuntorakentaminen, mutta nyt uusien asuntojen tuotanto on hiipumassa. Huhti-kesäkuussa käynnissä olevan rakennustuotannon kiinteähintainen arvo vielä kasvoi 0,6 % vuodentakaisesta, mutta kasvu tuli muusta kuin asuntorakentamisesta, jonka volyymi väheni 4,7 prosenttia. Myönnettyjen rakennuslupien määrän perusteella asuntorakentaminen onkin nopeasti hiljenemässä (Kuvio 6.). Asuinrakentamiseen myönnettiin huhti-kesäkuussa uusia rakennuslupia 21,7 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin kuutiometreillä mitattuna. Lukumääräisesti asuinrakentamisen luvat vähenivät 24,0 %. Rakennuslupien määrä väheni kaikessa rakentamisessa julkista palvelurakentamista lukuun ottamatta.

Kuvio 7.

Vaikka asuntorakentaminen koko maan tasolla on hiljenemässä, pääkaupunkiseudun asuntorakentaminen jatkuu vilkkaana. Myönnettyjen rakennuslupien perusteella asuntorakentaminen ei ole lähikuukausinakaan hiljenemässä (Kuvio 7). Pääkaupunkiseudun muuta maata parempi asuntojen kysyntätilanne näkyy myös asuntojen hintakehityksessä. Tilastokeskuksen mukaan vanhojen asuntojen hintaero pääkaupunkiseudun ja muun maan välillä kasvoi entisestään vuoden toisella neljänneksellä. Pääkaupunkiseudun vanhojen osakeasuntojen hinnat nousivat viime vuodesta 1,6 prosenttia, kun taas muualla Suomessa hinnat laskivat 1,3 prosenttia. Pääkaupunkiseudun ulkopuolisista kasvukeskuksista asuntojen hinnat kasvoivat havaittavasti vain Oulussa ja Turussa.

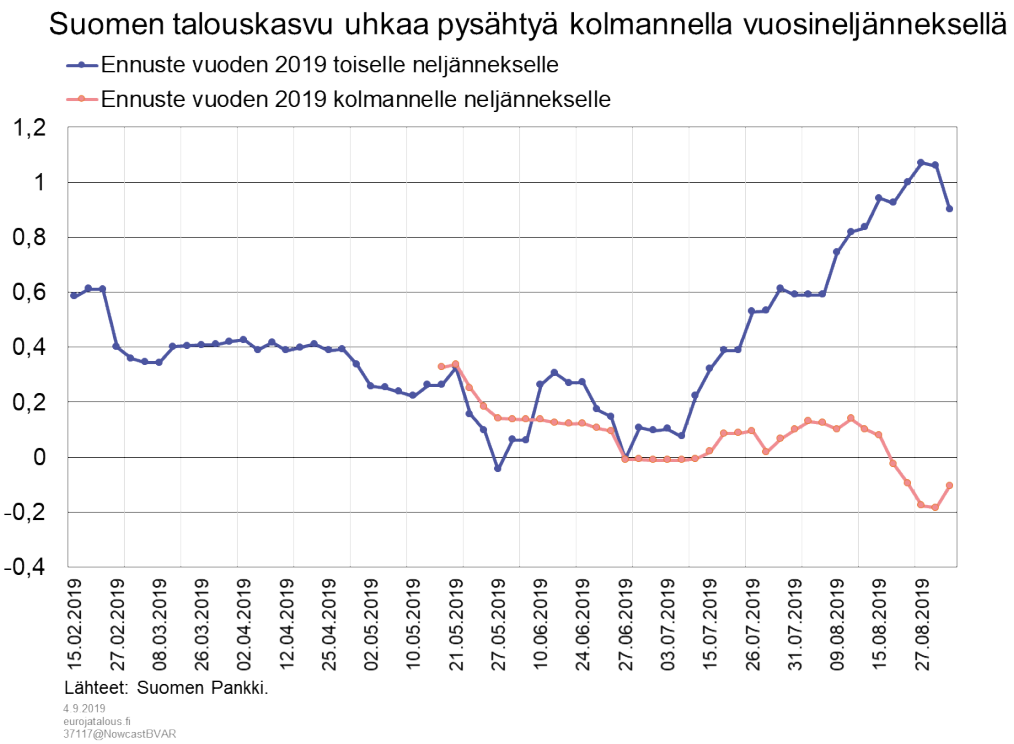
Kuvio 8.

Euroalueen vaikeudet varjostavat viennin näkymiä

Suomen tavaraviennin määrä kasvoi toisella vuosineljänneksellä edellisvuodesta vielä melko reippaasti, 4,1 %. Loppuvuotta kohti Suomen vientiä uhkaa hidastaa maailmantalouden kasvun hyytyminen. Teollisuustuotannon ja maailmankaupan kasvuvauhti on alkuvuonna selvästi hidastunut. Maailman ostopäälliköiden indeksi ennakoi kasvun jatkuvan syksyn aikana edelleen vahvan palvelusektorin tukemana, mutta teollisuuden se ennakoi supistuvan, erityisesti euroalueella (Kuvio 8). Maailmantalouden kasvanut epävarmuus, varsinkin Yhdysvaltain ja Kiinan välisen kauppasodan kiihtyminen, jarruttaa teollisuustuotannon ja investointien kasvua maailmanlaajuisesti. Epävarmuutta euroalueen talouskehityksestä kasvattaa lisäksi Iso-Britannian mahdollinen sopimukseton EU-ero sekä Italian julkisen talouden alijäämien kasvu, joka saattaa johtaa valtionlainojen riskipreemioiden kasvuun koko euroalueella. Suomen vientimarkkinoiden kasvuennusteita tulevan syksyn ja ensi vuoden osalta onkin yleisesti tarkistettu alaspäin.

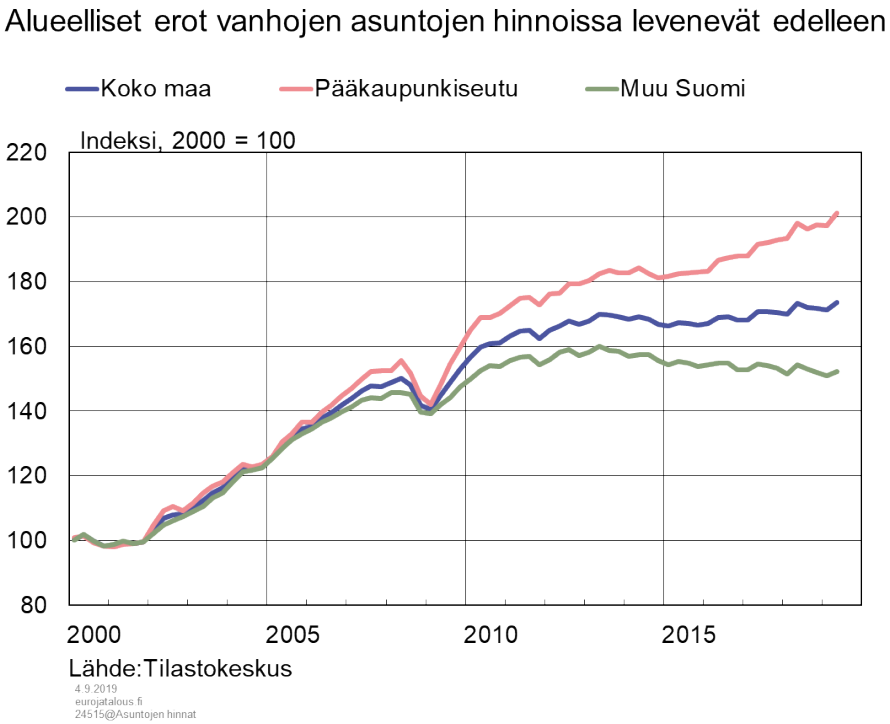
Kuvio 9.

Saksan talous ei enää tue euroalueen kasvua entiseen tapaan, vaan sen BKT jopa supistui kuluvan vuoden toisella neljänneksellä 0,1 % edellisestä neljänneksestä. Saksan heikosta kehityksestä huolimatta euroalueen keskimääräinen talouskasvu jopa kiihtyi toisen vuosineljänneksen aikana, mutta jo kolmannella vuosineljänneksellä kasvun odotetaan hyytyvän.

Luottamusindikaattoreiden perusteella euroalueen kasvun hidastuminen johtuu teollisuustuotannon vaikeuksista, joten talouskasvu on jäämässä palvelusektorin varaan (Kuvio 9). Teollisuustuotannon vaimea kehitys uhkaa kuitenkin Suomen vientikysynnän kannalta tärkeän investointikysynnän kehitystä.

Kuvio 10.

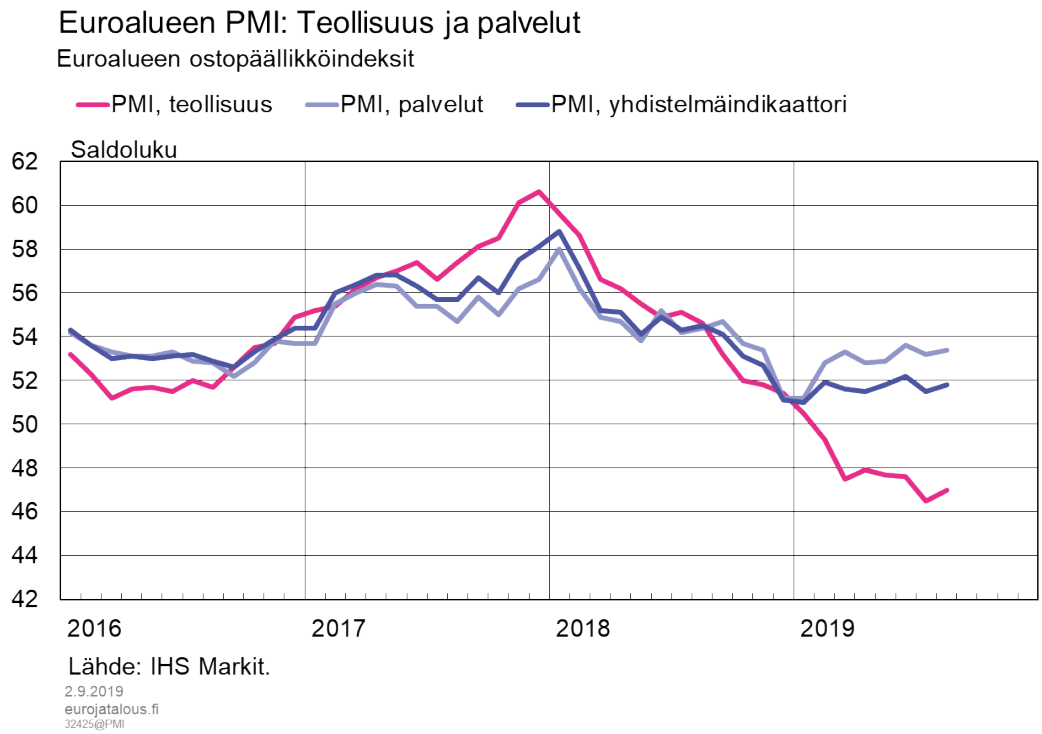

Kotitalouksien luottamus Suomeen horjuu

Työllisyyden paraneminen sekä palkankorotukset tukivat ostovoiman kasvua alkuvuonna. Ansiotaso kasvoi vuoden toisella neljänneksellä nimellisesti 2,5 % ja reaalisesti 1,3 % vuodentakaisesta. Koska työllisten määräkin kasvoi vielä keväällä, palkkasumma kasvoi maalis-toukokuussa 4,3 % vuodentakaiseen verrattuna.

Ansiotason kasvusta huolimatta kotitalouksien kulutus kehittyi keväällä heikosti. Yksityinen kulutus kasvoi vuoden toisella neljänneksellä vain 0,9 % vuodentakaisesta, ja 0,3 % edellisestä neljänneksestä. Kotitalouksien luottamus varsinkin Suomen talouskehitykseen on jatkanut laskuaan. Elokuun kuluttajabarometrin mukaan kuluttajien luottamus Suomen talouteen seuraavan 12 kuukauden kuluessa oli nollan tuntumassa, kun indikaattorin keskiarvo tammikuusta 2018 lähtien on 10,3. (Kuvio 10.). Kuluttajien luottamus omaankin talouteensa on laskenut, mutta huomattavasti maltillisemmin. Elokuussa luottamus omaan talouteen sai arvon 6,5, mikä on hiukan tammikuusta 2018 asti lasketun keskiarvon (10,3) alapuolella.

Kuvio 11.

Vähittäiskaupan myyntilukujen perusteella kotitalouksien kulutus on ainakin väliaikaisesti piristynyt kesän aikana. Vähittäiskaupan liikevaihto ja myynnin määrä kasvoivat kesäkuussa kumpikin noin 3 prosentin vauhtia, ja pikaennakon mukaan heinäkuussakin liikevaihto kasvoi vielä 2,1 %, ja myynnin määrä 1,7 %. Autokaupankin liikevaihto kasvoi, vaikka henkilöautojen kauppa kääntyi laskuun jo vuoden 2018 puolella. Heinäkuussa rekisteröitiin 9217 uutta henkilöautoa, mikä oli 3,8 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Henkilöautojen kauppaa jarruttaa osaltaan autojen yksityisen maahantuonnin lisääntyminen.

Työllisyyden kasvu pysähtyi kesän aikana

Vielä vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä työllisten määrä kasvoi vuoden takaisesta 1,5 %, eli selvästi nopeammin kuin BKT, joka kasvoi vajaan prosentin vuosivauhtia. Työllisyyden kasvuvauhti on kuitenkin hidastunut kevään mittaan. Vuoden toisella neljänneksellä työllisten määrän kasvuvauhti hidastui 1,1 prosenttiin, eli suunnilleen BKT:n kasvuvauhtiin. Työtunnit kasvoivat 0,7 %.

Vaikka työllisyysaste jatkoi vuoden toisella neljänneksellä kasvuaan, työllisten määrän trendi laski 0,1 % edellisestä neljänneksestä. Työllisten määrän heikkoa kehitystä selittää osaltaan työvoiman määrän supistuminen väestön ikääntyessä. Työikäisten (15–64 –vuotiaiden) määrä supistui noin 0,2 % edelliseen vuosineljännekseen verrattuna.

Työvoimatutkimuksen kuukausitietojen perusteella työllisyysasteen trendi (72,4 %) oli heinäkuussa runsaat puoli prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuotta aiemmin, ja työttömyysaste (6,6 %) vastaavasti 0,7 % vuodentakaista pienempi (Kuvio 11.). Edelliseen kuukauteen verrattuna sekä työllisyyden että työttömyyden trendit pysyivät kuitenkin ennallaan. Työvoiman määrä (sekä 15-64 että 15–74 –vuotiaat) edelleen laski vuodentakaisesta.

Kuvio 12.

Kuluttajahinnat nousivat maltillisesti

Suomen yhdenmukaistettu kuluttajahintainflaatio oli ennakkotietojen mukaan heinäkuussa 1,0 %, ja koko euroalueen inflaatio vastaavasti 1,1 prosenttia (Kuvio 12). Kuluttajahintoja nosti heinäkuussa eniten sähkön, jalostettujen elintarvikkeiden sekä asuntojen vuokrien kallistuminen. Kuluttajahintojen nousua vuoden takaisesta hillitsi mm. matkapuhelinten, hotellihuoneiden ja televisioiden halpeneminen.

Kuvio 13.

Suomen talouden tunnuslukuja

INFLAATIO	TYÖTTÖMYYSASTE	BKT
1,0 % ⬆	6,6 % ⬇	1,2 % ⬆
(7/2019) (YKHI)	(7/2019, trendi)	(Q2/2019 vuoden takaa)

TEOLLISUUS-TUOTANTO	KULUTTAJIEN LUOTTAMUS	ASUNTOJEN HINNAT
2,6 % ⬇	–4,5 ⬆	–0,4 %
(6/2019 vuoden takaa)	(8/2019)	(7/2019 vuoden takaa)

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli ja Suomen Pankki.

Tässä artikkelissa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajien omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin näkemystä.

Asiasanat

ennuste, maailmantalous, suhdanteet, Suomen talous, talouskasvu, talouskehitys, tunnusluvut, työllisyys